

Tromsø kommune
Postboks 6900
9299 TROMSØ

Deres ref

Vår ref
24/4034-2

Dato
3. januar 2025

Tolkning av § 47 andre ledd i forskrift om valg til Sametinget

Vi viser til e-post 28. oktober 2024 med spørsmål om tolkning av bestemmelsen i § 47 første ledd i forskrift om valg til Sametinget.

Forskrift 19. desember 2008 nr. 1480 om valg til Sametinget har en bestemmelse om tid og sted for stemmegivningen på valgtinget i § 47. Første ledd lyder slik:

Stemmegivningen til sametingsvalget i kommuner med 30 eller flere personer i Sametingets valgmanntall holdes på samme sted og til samme tid som stemmegivningen til stortingsvalget. De to valgene skal holdes klart atskilt.

Bestemmelsen innebærer at valg til Stortinget og Sametinget skal holdes samtidig i de samme lokalene i kommuner med 30 eller flere personer i Sametingets valgmanntall. Bestemmelsen gir ikke nærmere anvisning på hvordan valgene skal holdes klart adskilt.

Formuleringen i første ledd andre punktum om at «[d]e to valgene skal holdes klart adskilt», er videreført fra forskrift om valg til Sametinget 2004 § 47 første ledd andre punktum. I tidligere forskrift om regler for valg av sameting 1988 § 31 første ledd andre punktum og forskrift om valg av sameting 1997 § 32 første ledd andre punktum og 2001 § 32 første ledd andre punktum var formuleringen «De to stemmegivninger holdes klart atskilt».

I boken *Valglovgivningen* av Overå, Dalbakk og Pavestad (1997) står det følgende om bestemmelsen:

Stemmegivningene til de to valgene skal foregå klart adskilt. Det skal brukes forskjellige urner til å legge stemmeseddelkonvoluttene i, det skal brukes forskjellige stemmeseddelkonvolutter (som må være klart adskilt på stemmestyrets bord) og de to

manntallene må holdes fra hverandre slik at det ikke blir kryssset av i feil manntall. Det er ikke påbudt å bruke forskjellige avlukker der velgerne legger stemmesedler i konvoluttene for de to valgene, eller å bruke to avskjermede bord til utlegging av stemmesedlene. Benytter man felles stemmeavlukker – eller legger man stemmesedlene på samme bord – må man sørge for at sedlene for de to valgene skilles klart fra hverandre, og at det med oppslag tydelig markeres hvilket valg stemmesedlene gjelder.

Ordlyden etter gjeldende forskrift er annerledes og begrepet «valg» kan sies å romme mer enn «stemmegivninger». På den annen side er det et spørsmål om man skal forstå «stemmegivning» i snever forstand til å gjelde stemmeseddelen i stemmesedelkonvolutt eller om det er velgerens handling med å avgi en stemme det ble siktet til. Hvis det er det siste, innebærer ikke endringen i ordlyden en endring av det materielle innholdet i bestemmelsen. Uansett antar departementet at gjeldende ordlyd omfatter handlingene velgeren gjør både i valgavlukke og når vedkommende avgir selve stemmen.

Hvordan bestemmelsen tolkes vil som det følger av henvendelsen fra Tromsø kommune, få betydning for den praktiske utformingen av valglokalene og organiseringen av stemmingen. Særlig gjelder dette bruk av valgutstyr som urner og valgavlukker, i tillegg til organiseringen for øvrig med avkryssing i manntall og stemmemottak. Tromsø kommune spør også om sametingsvalget skal eller kan holdes i et separat rom og om personer kan stemme til sametingsvalget uten å måtte stå i samme kø som personer som skal stemme til stortingsvalget.

Departementet antar at det overordnede formålet bak bestemmelsen er å sikre at de to valgene skjer på riktig måte og at man for å oppnå dette må unngå at valgmedarbeiderne eller velgerne blander valgene sammen.

Basert på både ordlyden i bestemmelsen og beskrivelsen i kommentarutgaven det er vist til ovenfor, antar departementet at det skal brukes separate urner til de to valgene. Det skal sikre at man unngår sammenblanding av stemmegivningene og stemmesedlene.

Et valglokale kan bestå av flere sammenhengende rom, jf. Prop. 45 L (2022–2023) s. 285. Valgene kan derfor ikke foregå i rom som ikke henger sammen. Det er slik departementet ser det heller ikke grunnlag for å tolke reglene slik at det stilles krav om egne/separate avkryssingsbord ved sametingsvalget et annet sted i valglokalet. Departementet mener reglene om valgorganer i valglokalene gir støtte til en slik tolkning. Før endringen av forskriften 5. november i år fulgte det av forskriften § 17 andre ledd at stemmestyrene oppnevnt etter valgloven 2002 § 4-2, også skulle fungere ved stemmegivningen til sametingsvalg. Stemmestyret skulle ha minst tre medlemmer. Det fulgte av bestemmelsen i forskriften § 50 at «[s]temmestyret setter kryss i valgmanntallet ved velgerens navn» fram til endringen 5. november i år. Det var altså stemmestyret som ble oppnevnt til stortingsvalget som skulle sette kryss i valgmanntallet ved sametingsvalg. At det ikke var krav om et eget stemmestyre ved sametingsvalg, eller krav om flere medlemmer til stemmestyret ved sametingsvalg, kan tolkes i retning av at man ikke har ment at det skal være krav om at plasseringen der velgerne krysses av i manntallet og stemmesedlene legges i en urne, fysisk må være et annet sted i lokalet. Etter endringen av forskriften er stemmestyret erstattet med

leder og nestleder i valglokalet. Departementet antar imidlertid at reglene i dag ikke er til hinder for å bruke egne/separate avkryssingsbord til sametingsvalget. For at valgene ikke skal sammenblandes er det imidlertid nødvendig å holde valgmanntallene til de to valgene klart adskilt slik at det ikke krysses av i feil valgmanntall. Bestemmelsen gir ikke noen nærmere anvisning på hvordan dette skal gjøres i praksis. Departementet antar at dette kravet kan ivaretas for eksempel ved at avkryssingen gjøres av forskjellige personer eller at man på annen måte sørger for at de to manntallene er fysisk adskilte og ikke sammenblandes.

Det følger av forskrift om valg til Sametinget § 43 at stemmeseddelen til sametingsvalget skal legges i en egen stemmesedelkonvolutt for sametingsvalget. I enkelte tilfeller brukes stemmesedelkonvolutt også ved stortingsvalget. Det brukes forskjellige stemmesedelkonvolutter ved valgene. Departementet antar, som en følge av § 43 sammenholdt med § 47 første ledd andre punktum, at stemmesedelkonvoluttene også må holdes klart adskilt fra hverandre ved stemmemottaket.

Når det gjelder spørsmålet om stemmesedlene til sametingsvalget kan plasseres i samme valgavlukke som stemmesedlene til stortingsvalget, gir ikke bestemmelsen et klart svar på det. Det er heller ikke klart hva som er bakgrunnen for at kommentarutgaven har kommet til at dagjeldende forskrift ikke stilte krav om at det må benyttes separate avlukker. Departementet antar imidlertid at en naturlig forståelse av ordlyden i bestemmelsen om at «valgene skal holdes klart adskilt» og det som synes å være formålet bak bestemmelsen, tilsier at det brukes to separate valgavlukker.

Departementet kan ikke se at forskriften setter nærmere krav til hvordan køen av velgere til de to valgene organiseres utover det som følger av reglene beskrevet ovenfor. Formålet med bestemmelsen om å sørge for korrekt gjennomføring av valgene og unngå at de blandes sammen tilsier ikke at bestemmelsen må tolkes som et krav om separate køordninger til de to valgene.

Forskriften § 40 slår fast at perioden for forhåndsstemmegivningen til sametingsvalget «foregår på samme tid som til stortingsvalget». Forskriften § 42 har en bestemmelse om sted for forhåndsstemmingen. Første ledd første setning lyder slik:

Stemmegivningen skal foregå i de lokaler der det foregår forhåndsstemmegivning til stortingsvalget.

Det er ikke en tilsvarende bestemmelse om at de to valgene skal holdes klart adskilt for forhåndsstemmingen. Det er imidlertid ikke noe i veien for at kommunen organiserer forhåndsstemmingen klart adskilt fra forhåndsstemmingen til stortingsvalget på samme måte som ved stemmingen på valgtinget.

Med hilsen

Siri Dolven (e.f.)
avdelingsdirektør

Cathrine Sørli
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Valgdirektoratet
Sametinget